

Наукові перспективи
Видавнича група

ISSN (print) 2708-7530

DOI: 10.52058/2708-7530-2024-12(54)

НАУКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ

СЕРІЯ: "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ", СЕРІЯ: "ПРАВО",
СЕРІЯ: "ЕКОНОМІКА", СЕРІЯ: "ПЕДАГОГІКА",
СЕРІЯ: "ПСИХОЛОГІЯ", СЕРІЯ: "МЕДИЦИНА"

MERRY
Christmas
HAPPY NEW YEAR

Випуск 12 (54)

2024

Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління

Асоціація науковців України

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

Наукові перспективи

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*

Випуск № 12(54) 2024

Київ – 2024

ISSN (print) 2708-7530

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12\(54\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12(54))

Наукові перспективи: журнал. 2024. № 12(54) 2024. С.1738

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 24.09.2020 р. № 1188 журналу присвоєно категорію "Б" із галузей науки: державне управління, право та економіка

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 26.12.2024, № 8/12-24)

Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія KB № 24436-14376P від 09.06.2020 р.

Журнал видається за підтримки Міжнародного економічного інституту (Есеніце, Чехія) та
КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва"

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні та за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та медицини. Видання розраховано на дослідників, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, магістрів, фахівців-практиків.

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор:

Жукова Ірина Віталіївна — кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, Лауреат премії імені Івана Франка у галузі інформаційної діяльності, Лауреат Всеукраїнської премії «Інновація в освіті — 2018», м. Київ, Україна

Заступники Головного редактора:

Янчук Артем Олександрович — доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, Заступник керівника Апарата Верховної Ради України (Київ, Україна);

Непомнящий Олександр Михайлович — доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор, Дійсний член Академії будівництва України, професор кафедри архітектури і просторового планування Національного авіаційного університету (Київ, Україна). Заслужений будівельник України, Почесний працівник будівництва та архітектури, державний службовець 3 рангу (Київ, Україна);

Дацій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

УДК 336.563.1:338.246.027(477)

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12\(54\)-883-897](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12(54)-883-897)

Соколова Альона Миколаївна кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри фінансів та банківської справи, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, <https://orcid.org/0000-0001-5025-1252>

Соколов Олександр Сергійович аспірант першого року навчання спеціальності 073 «Менеджмент», Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, <https://orcid.org/0009-0002-8938-0232>

Маслак Тарас Андрійович аспірант першого року навчання спеціальності 073 «Менеджмент», Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, <https://orcid.org/0009-0003-3100-8056>

Гасій Олена Володимирівна кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри фінансів та банківської справи, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, <https://orcid.org/0000-0002-5116-0448>

Сидоренко-Мельник Ганна Миколаївна кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри фінансів та банківської справи, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, <https://orcid.org/0000-0002-5461-0096>

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ФАНДРАЙЗИНГУ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ УКРАЇНИ

Анотація. В сучасних умовах, коли Україна стикається з викликами війни, фінансово-економічною нестабільністю та обмеженістю державного фінансування, фандрайзинг стає надзвичайно важливим інструментом для забезпечення фінансування соціальних, гуманітарних, освітніх, культурних ініціатив, а також для відновлення інфраструктури та підтримки стратегічно важливих галузей економіки. Тому метою статті було дослідження сутності та ролі фандрайзингу в сучасних реаліях України, особливо в умовах війни та цифровізації, та з'ясування його значимості для підтримки сталого розвитку країни. Для поглиблення сутності фандрайзингу в нових умовах та викликах сучасності, нами систематизовано підходи до визначення дефініції «фандрайзингу», запропоновані різними авторами. Проаналізувавши напрацювання науковців, ми дійшли висновку про відсутність єдиного погляду на тракту-

вання поняття «фандрайзинг», і визначили, що фандрайзинг – це багатогранне явище, яке може бути інтерпретоване з різних точок зору залежно від контексту використання: як процес, діяльність, інструмент, комунікація (наука, мистецтво переконання).

В зв'язку з доцільністю оптимізації ефективності задоволення потреб різних бенефіціаріїв, відповідно до визначених цілей та завдань, нами систематизовано та запропоновано класифікацію видів фандрайзингу за сферами застосування, оскільки кожен окреслений напрям чи сфера проєкту має свої особливості та специфічні риси. Виокремлено особливу роль у фандрайзинговій діяльності корпоративного сектору, оскільки корпорації можуть розглядатися в двох контекстах: як донор та як бенефіціар. З'ясовано значимість та актуальність фандрайзингу для реалізації проєктів територіальних громад, які зіштовхнулися, в умовах війни, з проблемою обмеження ресурсів державного бюджету та потребують значної підтримки для забезпечення базових потреб населення, відновлення інфраструктури та реалізації соціальних, економічних і культурних ініціатив. Визначено, що цифрові технології стали невід'ємною основою сучасного фандрайзингу, забезпечуючи його масштабність, гнучкість і персоналізовану взаємодію між організаторами (фандрайзерами) та донорами. Виходячи з закономірного впливу цифрових технологій на процес фандрайзингу та їх інтеграцію у етапи та інструменти діяльності, враховуючи аналіз останніх досліджень сутності поняття «фандрайзинг» науковцями, нами сформульовано та надано визначення «цифровий фандрайзинг (digital fundraising)», яке розкриває фандрайзинг як процес або діяльність, що поєднує традиційні методи залучення ресурсів із сучасними цифровими інструментами з метою забезпечення гнучкості, прозорості, глобального охоплення і персоналізованого підходу до комунікації з донорами, інвесторами та партнерами.

Ключові слова: фандрайзинг, проєкт (ініціатива), сталий розвиток, донор, донати, комунікація, корпоративний сектор, розвиток територіальних громад, цифрові технології, цифровий фандрайзинг.

Sokolova Alona Mykolaivna PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Banking, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, <https://orcid.org/0000-0001-5025-1252>

Sokolov Oleksandr Serhiyovych graduate student of the first year of study, specialty 073 «Management», Poltava University of Economics and Trade, Poltava, <https://orcid.org/0009-0002-8938-0232>

Maslak Taras Andriyovych graduate student of the first year of study, specialty 073 «Management», Poltava University of Economics and Trade, Poltava, <https://orcid.org/0009-0003-3100-8056>

Hasii Olena Volodymyrivna PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Banking, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, <https://orcid.org/0000-0002-5116-0448>

Sydorenko-Melnyk Hanna Mykolayivna PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Banking, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, <https://orcid.org/0000-0002-5461-0096>

THE ESSENCE AND ROLE OF FUNDRAISING IN THE MODERN REALITIES OF UKRAINE

Abstract. In today's context, when Ukraine is facing the challenges of war, financial and economic instability, and limited public funding, fundraising is becoming an extremely important tool for securing funding for social, humanitarian, educational, and cultural initiatives, as well as for restoring infrastructure and supporting strategically important sectors of the economy. Therefore, the purpose of the article was to study the nature and role of fundraising in the current realities of Ukraine, especially in the context of war and digitalization, and to determine its importance for supporting the country's sustainable development. In order to deepen the essence of fundraising in the new conditions and challenges of our time, we have systematized the approaches to defining the definition of «fundraising» proposed by various authors. After analyzing the work of scholars, we concluded that there is no single view on the interpretation of the concept of “fundraising” and determined that fundraising is a multifaceted phenomenon that can be interpreted from different perspectives depending on the context of use: as a process, activity, tool, communication (science, art of persuasion).

Due to the expediency of optimizing the effectiveness of meeting the needs of different beneficiaries, in accordance with the defined goals and objectives, we have systematized and proposed a classification of fundraising types by application, since each outlined area or project area has its own characteristics and specific features. A special role in the fundraising activities of the corporate sector is emphasized, since corporations can be considered in two contexts: as a donor and as a beneficiary. The significance and relevance of fundraising for the implementation of projects of territorial communities that have faced the problem of limiting state budget resources in the context of war and need significant support to meet the basic needs of the population, restore infrastructure and implement social, economic and cultural

initiatives are explained. It has been determined that digital technologies have become an integral part of modern fundraising, providing its scale, flexibility and personalized interaction between organizers (fundraisers) and donors. Based on the natural influence of digital technologies on the fundraising process and their integration into the stages and tools of activity, and taking into account the analysis of recent studies of the essence of the concept of «fundraising» by scholars, we have formulated and provided a definition of «digital fundraising», which defines fundraising as a process or activity that combines traditional methods of raising resources with modern digital tools to ensure flexibility, transparency, global reach and a personalized approach to communication with donors, investors and partners.

Keywords: fundraising, project (initiative), sustainable development, donor, donors, communication, corporate sector, community development, digital technologies, digital fundraising.

Постановка проблеми. Повномасштабна російсько-українська війна призвела до серйозних кризових явищ в Україні, включаючи значне скорочення державного фінансування різних галузей. У цих умовах зростає роль додаткового фінансування, тому фандрайзинг, як інструмент мобілізації ресурсів для реалізації як соціальних, так і економічних ініціатив, у сучасних умовах, слугує не лише способом вирішення нагальних соціальних проблем, але й механізмом підтримки довгострокового сталого розвитку країни. Для стабільності економіки України, в умовах кризових викликів та війни, використання фандрайзингу набуває особливої актуальності, оскільки ефективне застосування його інструментів дозволяє акумулювати ресурси та спрямовувати їх на найважливіші потреби. Фандрайзинг сприяє створенню нових робочих місць, активізації економічної діяльності та формуванню нових партнерств між бізнесом, громадянським суспільством і державою, розширюючи, навіть, міжнародне співробітництво. Використання коштів, залучених через фандрайзинг, на проєкти сталого розвитку дозволяє зміцнити національну економіку, підвищити рівень добробуту громадян та забезпечити ефективну відбудову після кризових ситуацій. Фандрайзинг також відіграє важливу роль у підтримці різних цільових аудиторій, забезпечуючи фінансову стабільність, розвиток місцевої інфраструктури, реалізації соціальних та культурних ініціатив. У контексті воєнного стану він є ефективним механізмом для залучення приватних і міжнародних донорів. Такий підхід дозволяє компенсувати дефіцит державного фінансування, підтримувати стабільність економіки та сприяти підвищенню інвестиційного клімату країни. Таким чином, розвиток фандрайзингу в сучасних реаліях України є не лише необхідністю, але й стратегічним пріоритетом для забезпечення сталого розвитку, соціальної стабільності та економічного зростання країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти сутності та розвитку фандрайзингу, його видів, інструментів та етапів діяльності в сучасних умовах, зокрема і в умовах воєнного стану, висвітлюють такі українські науковці як О. Ареп'єва, А. Бензарь, Н. Гавадзин, Н. Гвоздей, А. Гуменюк, О. Пестова тощо. В окремих конкретних сферах застосування зосереджено дослідження: Т. Валюкевич, А. Зінченка, Я. Кобушко, Ю. Кузьменко, І. Шевченко – у закладах передфахової вищої та вищої освіти; Т. Демченко, Ю. Чиркової, Д. Лиси – для суб'єктів господарювання; О. Дем'янишиної, Н. Осадчук – розвитку територіальних громад тощо. Актуальність впровадження цифрових технологій у фандрайзинговій діяльності висвітлено у напрацюваннях О. Малюхова, Т. Валюкевич, Ю. Кузьменко, І. Шевченко. З огляду на значну увагу до об'єкта дослідження різними науковцями, актуальність тематики не викликає сумнівів, тому структуризація та систематизація останніх досліджень та напрацювань, а також поглиблення теоретичних основ та визначення ролі фандрайзингу в сучасних реаліях, враховуючи, як негативні фактори впливу, такі як фінансово-економічна нестабільність, пандемія та війна та ін., так і позитивні – цифровізація, розширення міжнародного співробітництва тощо, вимагають нових досліджень та доопрацювання.

Мета статті – дослідження сутності та ролі фандрайзингу в сучасних реаліях України, особливо в умовах війни і цифровізації, та з'ясування його значимості для підтримки сталого розвитку країни.

Виклад основного матеріалу. Сучасна Україна, перебуваючи на шляху трансформації до соціально-орієнтованої ринкової економіки, зіштовхнулася з викликами воєнного стану, які загострили потребу в ефективному залученні фінансових ресурсів для підтримки соціальних, гуманітарних і економічних ініціатив. Фандрайзинг у цих умовах став ключовим інструментом мобілізації ресурсів, поєднуючи традиційні методи збору коштів із сучасними цифровими технологіями, такими як онлайн-краудфандинг, віртуальні заходи та соціальні медіа кампанії, що підвищують ефективність фандрайзингової діяльності та залучають широку аудиторію донорів.

З метою з'ясування та поглиблення сутності фандрайзингу в нових умовах та викликах сучасності, розглянемо визначення даної дефініції у дослідженнях науковців (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення дефініції «фандрайзингу», запропоновані різними авторами

<i>Автор</i>	<i>Визначення дефініції «фандрайзингу»</i>
Бабій О. [1]	широка сфера діяльності, що охоплює залучення різних джерел коштів: донорських, членських, благодійних
Бойчук Н., Солосіч О. [2]	сучасний засіб формування фінансово-матеріальної бази розвитку соціальних програм, саме тому інструменти впровадження цього виду діяльності інтегрують у собі як традиційні форми й методи залучення коштів, так і більш сучасні напрацювання у цій галузі, а саме використання інформаційних технологій, мережі Інтернет, PR-технологій (public relations), прогресивних методів інтерактивного представлення інформації
Літкевич А. [3]	пошук ресурсів, якими є не тільки гроші, а й люди, обладнання інформація, час, потрібні для підтримки реалізації освітніх проектів і власне існування організації. «Фандрайзинг освіти» - це наука про вміння успішно переконувати інших у тому, що діяльність закладу освіти потребує їхньої уваги (і підтримки)
Кобушко Я. [4]	системний комплекс заходів із залучення додаткових ресурсів для бізнесу; збір коштів як підтримка громадських організацій та державних установ для вирішення соціальних проблем, також як діяльність щодо мобілізації як фінансових та інших ресурсів з різноманітних джерел для реалізації соціально значущих та неприбуткових науково-дослідних проектів
Гавадзин Н., Кріцак Ю. [5]	комунікація, професіоналізм та вміння переконувати інших, що реалії сьогодення, діяльність підприємства чи бізнес ідея, вартує уваги і ресурсної підтримки
Валюкевич Т., Кузьменко Ю., Шевченко І. [6]	фахова діяльність щодо цілеспрямованого залучення та акумулювання коштів та інших ресурсів за допомогою різних джерел фінансування задля реалізації соціальних, освітніх, наукових, культурних, інших проектів
Humeniuk A., Garmatiuk O. [7]	сучасний засіб формування матеріальної бази та інструмент розвитку соціальних програм, мистецтво залучення фінансових і матеріальних ресурсів на добровільних засадах для реалізації соціально значущих проектів і програм. Поряд з цим, слід зазначити, що рівень фандрейзингу є індикатором якості життя в суспільстві, а також рівня його розвитку
Гвоздей Н. І., Ареп'єва О.В. [8]	процес, під час якого підприємства отримують грошові кошти від різних джерел для фінансування своїх проектів, ініціатив або операційної діяльності. Фандрейзинг дозволяє компаніям забезпечити стійке фінансування, розширити свою діяльність та покращити фінансовий стан

Примітка. Сформовано авторами

Аналізуючи напрацювання науковців, можна стверджувати про відсутність єдиного погляду на трактування поняття «фандрайзинг», розглядаючи

його в різних аспектах: як процес, діяльність, інструмент, комунікація (наука, мистецтво переконання). На нашу думку, всі трактування є об'єктивними та, враховуючи розмахи розвитку і поширення фандрайзингу в межах національних і світової економік в умовах сьогодення, варто їх структурувати (рис. 1).

Рис. 1 Систематизація тлумачення дефініції «фандрайзинг» за різними підходами науковців

Примітка. Систематизовано авторами

Охарактеризуємо фандрайзинг з різних точок зору:

– фандрайзинг як процес – послідовність дій і стратегій, спрямованих на довгострокове залучення фінансових, матеріальних чи інших ресурсів для створення системного механізму фінансування організації чи проекту з урахуванням основних етапів фандрайзингу (визначення потреб (аналіз проекту, ресурсів, аудиторії); пошук джерел фінансування (донори, спонсори, грантові програми); розробка та впровадження стратегії; оцінка ефективності (звітність, моніторинг, коригування дій). Процес спрямований на постійну роботу, інтегрований у діяльність організації та сфокусований на довготривалу підтримку. Наприклад, створення системи регулярних донатів донорів через онлайн-платформу, ендавмент-фонди;

– фандрайзинг як діяльність – систематична поетапна діяльність, спрямована на залучення ресурсів для вирішення соціальних, освітніх, культурних чи інших завдань для забезпечення фінансової підтримки конкретних проєктів чи організацій. Планується заздалегідь із чіткими цілями та термінами, передбачає виконання конкретних завдань (організація заходів, проведення кампаній), охоплює широкий спектр дій: від пошуку донорів до звітування про використання коштів. Наприклад, організація благодійного аукціону, збору, донатів або марафону для збору коштів на гуманітарну (військову) допомогу;

– фандрайзинг як інструмент – засіб досягнення конкретних цілей, таких як підтримка соціальних ініціатив, розвиток територіальних громад чи

старт-апу, націлених на вирішення фінансових та організаційних завдань через мобілізацію ресурсів. Допомагає забезпечити фінансову стабільність, сприяє побудові партнерств між організаціями та донорами, використовується для реалізації стратегічних проєктів. Наприклад, краудфандинг-платформи, спонсорські пакети для бізнесу, грантові заявки, програми співфінансування тощо;

– фандрайзинг як комунікація – процес взаємодії між організацією та донорами, спрямований на побудову довіри, розуміння та залучення ресурсів з метою встановлення емоційного зв'язку, мотивації донорів до участі у проєктах. Реалізовується шляхом використання маркетингових та PR-стратегій, потребує постійного спілкування з цільовою аудиторією, орієнтований на формування позитивного іміджу організації (соціальні медіа кампанії, прямі звернення до донорів, публічні заходи (форуми, презентації), візуальні матеріали (відео, інфографіка)). Наприклад, створення відеоролика, який показує історію успіху проєкту, профінансованого завдяки фандрайзингу.

Таким чином, фандрайзинг – це багатогранне явище, яке може бути інтерпретоване з різних точок зору залежно від контексту використання.

Досліджуючи фандрайзинг в сучасних умовах варто акцентувати увагу на локалізації масштабів проєкту та фокусуванні на особливостях обраної сфери, галузі його застосування, використання його як контрольованої системи управління з ефективним механізмом акумулювання та перерозподілу коштів і інших ресурсів саме в тому напрямі, куди чітко спрямовано ідею проєкту. Аналізуючи підходи різних науковців, бачимо широкий спектр впровадження фандрайзингових проєктів: у закладах передфахової вищої та вищої освіти [4; 6; 9]; для суб'єктів господарювання [10; 11]; розвитку територіальних громад [12; 13]; для проєктів на телебаченні та YouTube [14] тощо. У зв'язку з цим, плануючи фандрайзингову кампанію, варто враховувати класифікацію за сферами застосування. Найпоширеніші, на сьогодні, види фандрайзингу за сферами застосування систематизовано та узагальнено в таблиці 2.

Така структура допоможе ефективно аналізувати різні види фандрайзингу та підбирати відповідні інструменти для залучення фінансування, оскільки окреслення специфіки належної ролі окремого напрямку сприятиме оптимізації ефективності задоволення потреб різних бенефіціаріїв, відповідно до визначених цілей та завдань проєкту.

Зокрема, варто зауважити, що корпоративний сектор відіграє особливу роль у фандрайзинговій діяльності України, проявляючись одночасно в двох аспектах: як донора (можемо це спостерігати в табл. 2) та як бенефіціара.

Як донори, в умовах воєнного стану корпорації активно підтримують фандрайзингові проєкти через спонсорство, благодійні внески та партнерські програми. У межах корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) бізнес

фінансує гуманітарну допомогу, відновлення інфраструктури, підтримку переселенців та розвиток соціальних ініціатив. Використання цифрових технологій (онлайн-платформи, мобільні додатки) дозволяє компаніям ефективніше інтегруватися у фандрайзингові процеси. Інструментами фандрайзингу для корпоративного сектору, як донорів, можуть бути: спонсорство благодійних заходів (аукціони, марафони); програми співфінансування («matching gift»), коли компанія подвоює внески своїх працівників; розробка власних платформ для збору коштів (наприклад, мобільних додатків або онлайн-платформ) в рамках соціально відповідальних проєктів.

Таблиця 2

Види фандрайзингу за сферами застосування

<i>Вид фандрайзингу</i>	<i>Характеристика</i>	<i>Інструменти фандрайзингу</i>
Освітній	Залучення коштів для підтримки освітніх закладів, стипендіальних програм, підвищення якості освіти	Благодійні фонди, гранти, краудфандинг, корпоративне спонсорство, донорські кампанії через соціальні медіа
Науково-дослідний	Фінансування досліджень у різних галузях науки, підтримка інноваційних розробок та технологій	Грантові програми, краудфандинг на наукових платформах, партнерство з корпораціями, урядові гранти
Соціальний	Орієнтований на підтримку незахищених верств населення, надання гуманітарної допомоги, соціальні ініціативи	Організація благодійних заходів, краудфандинг, прямі пожертви, спонсорство від бізнесу, цифрові кампанії
Корпоративний	Підтримка соціально відповідальних проєктів, реалізованих бізнесом, для зміцнення репутації компанії	Спонсорство, корпоративні гранти, партнерство з НГО, кампанії співфінансування («matching gift»), проведення заходів для співробітників та клієнтів
Муніципальний	Підтримка територіальних громад для покращення інфраструктури, розвитку соціальних і культурних об'єктів	Гранти від міжнародних донорів, партнерства з бізнесом, організація місцевих благодійних заходів, муніципальні програми співфінансування
Стартап-проєкти та підтримка малого і середнього бізнесу	Забезпечення фінансової підтримки для нових бізнес-ініціатив та розвитку підприємництва	Інвестиційні платформи, венчурні фонди, бізнес-янголі, краудфандинг, акселераційні програми, партнерство з великими компаніями
Медійний	Залучення коштів на соціальні, благодійні, творчі чи суспільно важливі проєкти через телебачення, YouTube та інші медіаплатформи, привертаючи увагу масової аудиторії та стимулюючи її до донатів	На телебаченні: телемарафони, благодійні шоу, рекламні вставки, спонсорські інтеграції; на YouTube: суперчат (Super Chat); інтеграція кнопок донатів; партнерство з блогерами

Примітка. Систематизовано та сформовано авторами

Як бенефіціари, корпорації можуть виступати одержувачами фандрайзингових коштів, особливо у сфері інновацій, розвитку підприємництва чи технологій. Гранти та краудфандинг використовуються для підтримки бізнесу, зокрема стартапів і малого та середнього підприємництва, що постраждали через війну. Прикладами таких ініціатив є: участь у грантових програмах; використання краудфандингових платформ для залучення підтримки від громадськості; мобілізація коштів через партнерство з міжнародними донорами.

Корпоративна форма бізнесу є стратегічним партнером у забезпеченні стійкості фандрайзингових проєктів, адже вона поєднує фінансову підтримку з інноваціями та соціально відповідальним підходом. Роль корпоративного сектору стає ще більш актуальною в умовах війни та цифрової трансформації, адже бізнес здатний швидко адаптуватися, використовувати новітні технології і залучати широкі аудиторії до участі в благодійності.

В умовах сьогодення, коли Україна стикається з викликами війни, фінансово-економічної нестабільності та обмеженими ресурсами державного бюджету, фандрайзинг стає надзвичайно актуальним інструментом для підтримки та розвитку територіальних громад. Саме громади є осередками стабільності, що потребують значної підтримки для забезпечення базових потреб населення, відновлення інфраструктури та реалізації соціальних, економічних і культурних ініціатив. Наразі є ряд гострих проблем в територіальних громадах – це: обмеженість бюджетних ресурсів через воєнний стан, що змушує громади шукати альтернативні джерела фінансування; руйнація об'єктів життєзабезпечення (доріг, шкіл, лікарень, житлових будинків), що потребує значних інвестицій, які можуть бути залучені через фандрайзинг; підтримка внутрішньо переміщених осіб (ВПО), котрим потрібні житло, робота та соціальна допомога; забезпечення сталого розвитку через фінансування довгострокових проєктів, які сприяють економічному зростанню громади та створенню нових можливостей для її мешканців. Такі проєкти можна реалізовувати через залучення міжнародних грантових програм (іноземних урядів, благодійних фондів, міжнародних організацій (USAID, ООН, ЄС тощо) для реалізації проєктів розвитку); краудфандингу – онлайн-кампаній для збору коштів від широкої аудиторії на конкретні ініціативи громади (наприклад, відбудова школи або створення дитячого майданчика); партнерство з бізнесом, як уже зазначалося, співпраця з місцевими та міжнародними корпораціями, які можуть виступати спонсорами або інвесторами у громадах; муніципальні програми співфінансування як ініціативи від мешканців громади, які частково долучаються до фінансування проєкту, а решта коштів залучається через спонсорів або державні субвенції; впровадження цифрових технологій у вигляді платформ для збору коштів,

соціальних медіа для комунікації з потенційними донорами, організація віртуальних «фандрайз-заходів».

За допомогою фандрайз-проектів, у напрямі підняття рівня забезпеченості територіальних громад, можна, наразі, виокремити найактуальніші, такі як відновлення житлової та транспортної інфраструктури, реалізація програм енергозбереження та модернізації громадських будівель, створення центрів підтримки ВПО, розвиток соціальних, освітніх і культурних ініціатив (наприклад, відкриття громадських просторів, хабів). Перевагами застосування фандрайзингу в даному напрямі є: диверсифікація джерел фінансування і, таким чином, менша залежність від державного бюджету; залучення громади як цільової аудиторії (бенефіціаріїв) для чіткого окреслення і вирішення наявних гострих власних проблем. Тобто підвищення рівня соціальної активності мешканців; довіри, оскільки міжнародні донори та партнери бачать прозорість і відповідальність у використанні коштів через юридичних осіб. Отже, фандрайзинг дозволяє територіальним громадам не лише вирішувати нагальні проблеми, але й створювати основу для їхнього сталого розвитку навіть у складних умовах сьогодення.

Впровадження цифрових технологій є, наразі, одним із стратегічних завдань щодо розвитку підприємств та організацій, підвищення їх конкурентоспроможності та розширення масштабів і обсягів діяльності [6; 15]. Формування цифрової економіки відкриває широкі можливості, тому будь-яка галузь, сфера чи напрям діяльності мають бути адаптованими до цього тренду для збереження актуальності та ефективності. Зокрема, цифрові технології стали невід'ємною основою сучасного фандрайзингу, забезпечуючи його масштабність, гнучкість і персоналізовану взаємодію між організаторами (фандрайзерами) та донорами. Завдяки цифровим платформам, таким як Kickstarter, GoFundMe, Patreon чи ВеликаІдея, фандрайзинг відкриває нові можливості для залучення коштів незалежно від масштабу проекту, що дозволяє отримувати глобальне охоплення, ефективніше знаходити партнерів, донорів та спонсорів.

Цифрові інструменти можна інтегрувати на різних етапах фандрайзингової діяльності – це може бути: збір даних про проблему, її аналіз та діагностика; створення інтерактивних презентацій; розробка кампаній; налагодження онлайн комунікацій; автоматизація збору коштів, звітності, аналізу та аналітики даних; моделювання сценаріїв розвитку тощо. Соціальні мережі, email-розсилки, чат-боти з використанням штучного інтелекту сприяють побудові довіри до проекту та забезпечують двосторонню комунікацію з потенційними донорами.

Інтегровані аналітичні інструменти допомагають оцінювати ефективність фандрайзингової діяльності у реальному часі, аналізувати поведінку користувачів, коригувати стратегії й мінімізувати ризики, такі як недостатній

рівень фінансування чи помилки у комунікаціях. Використання хмарних сервісів (Trello, Asana, Notion) та CRM-систем дозволяє структурувати роботу команди, чітко розподіляти завдання та відслідковувати їх виконання.

За допомогою цифрових технологій можна візуалізувати ідеї через фото, відео або інтерактивні моделі, організовувати одночасної кампанії на декількох платформах із різними форматами залучення аудиторії, використовувати QR-коди, які ведуть на сторінку для донатів. Крім того, автоматизація процесів і використання сучасних інструментів, як-от Slack чи Google Workspace, робить управління навіть невеликими командами максимально ефективним і структурованим.

Таким чином, впровадження цифровізації у фандрайзингову діяльність дозволяє: охопити широку аудиторію; ефективно використовувати візуальний контент, розповіді та історії, що викликатимуть емоційний відгук та спонукують глядачів до дій; забезпечити миттєвий зворотний зв'язок через різні засоби швидкої комунікації, а також коментарі, лайки, репости та, через інтегровані кнопки і QR-коди, донати; відкорегувати, аналізувати, контролювати етапи здійснення фандрайзингу; підвищити прозорість звітності та можливість моніторингу проєктів; підсилити впізнаваність та імідж організатора або популяризацію спонсора.

Виходячи з закономірного впливу цифрових технологій на процес фандрайзингу та їх інтеграцію у етапи та інструменти діяльності, враховуючи аналіз останніх досліджень сутності поняття «фандрайзинг» науковцями, на нашу думку, варто сформулювати визначення «цифровий фандрайзинг (digital fundraising)». Так, ми вважаємо, що цифровий фандрайзинг (digital fundraising) – це комплексна професійна діяльність, що передбачає інтеграцію цифрових та інноваційно-комунікативних технологій та їх синтез із інструментами фандрайзингу, спрямована на підвищення ефективності, швидкості, глобального охоплення та прозорості цілеспрямованого залучення, акумулювання та управління фінансовими, матеріальними й нематеріальними ресурсами з різноманітних джерел для підтримки та реалізації проєктів за визначеними видами фандрайзингу щодо сфери застосування.

Дане визначення розкриває фандрайзинг як процес або діяльність, що поєднує традиційні методи залучення ресурсів із сучасними цифровими інструментами з метою забезпечення гнучкості, прозорості, масштабу охоплення і персоналізованого підходу до комунікації з донорами, інвесторами та партнерами.

Висновок. Фандрайзинг відіграє значну роль у підтримці різних цільових аудиторій, сприяючи фінансовій стабільності, розвитку місцевої інфраструктури та реалізації різноманітних проєктів за визначеними видами фандрайзингу щодо сфери застосування. У період воєнного стану він стає

дієвим інструментом залучення приватних і міжнародних донорів, що допомагає компенсувати нестачу державного фінансування, підтримувати економічну стабільність, розширювати міжнародну співпрацю та покращувати інвестиційний клімат країни. Цифрові технології є ключовою складовою сучасного фандрайзингу, забезпечуючи його глобальне охоплення, прозорість, автоматизацію процесів та підвищення ефективності, що робить цей інструмент потужним механізмом мобілізації ресурсів для широкого спектра проєктів. Отже, розвиток фандрайзингу в сучасних реаліях є критично важливим стратегічним напрямом для сталого розвитку, забезпечення соціальної рівноваги та економічного відновлення України.

Література:

1. Бабій О. Посібник з фандрейзингу для бізнес-об'єднань : посіб. Київ, 2017. 168 с.
2. Бойчук Н. Я., Солосіч О. С. Фандрайзинг як сучасний метод реалізації соціально важливих ініціатив. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні нау.* 2017. Випуск 27. Частина 3. С. 7–10.
3. Літкевич А. М. Фандрайзинг як складова частина ресурсного забезпечення конкурентоспроможності закладу загальної середньої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2019. № 66. Т. 1. С. 108–112. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp/part_1PDF.
4. Кобушко Я. В., Майборода О. В. Фандрайзинг як інструмент фінансування закладів вищої освіти. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка.* 2020. № 1. С. 132–140.
5. Гавадзин Н. О., Кріцак Ю. О. Фандрейзинг в умовах воєнного часу. *Причорноморські економічні студії.* 2022. Вип. 74. С. 182–186.
6. Кузьменко Ю, Валюкевич Т, Шевченко І. Грантова діяльність та фандрейзинг закладів вищої освіти. *Наука і техніка сьогодні.* 2023;7(21):373-82.
7. Humeniuk A., Garmatiuk O. (2023) Prospects for the development of fundraising activities in Ukraine, *SWorldJournal* Issue 21. Part 2. P.54–57.
8. Гвоздей Н. І., Арєп'єва О.В. Особливості розвитку фандрайзингу в Україні. *Наукові інновації та передові технології.* 2024. № 1(29) С.457-466. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/issue/view/202>
9. Зінченко А. Л. Фандрайзинг як інструмент освітнього партнерства у фаховій передвищій освіті. *Наукові записки Серія: Педагогічні науки.* 2024. Випуск 215. С. 158-163.
10. Демченко Т. А. Фандрейзинг як засіб залучення грошових коштів в підприємницькій діяльності та відображення їх в обліку. *Наукові перспективи.* 2024. № 6 (34). С. 757-769.
11. Чиркова Ю. Л., Лиса Д. С. Роль фандрейзингу в умовах розширення джерел фінансування ініціатив вітчизняних суб'єктів господарювання: міжнародний досвід та особливості застосування у час війни. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку.* 2022. Вип. 4 №2. С. 213-219.
12. Demianyshyna O. A. Evaluation of fundraising and grantwriting as instruments of financial support for the development of territorial communities. *Актуальні питання у сучасній науці.* 2024. № 1(19). С. 15-29. <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/8504>
13. Осадчук Н. В. Фандрайзинг як інструмент підвищення фінансової спроможності територіальних громад. *Наука і техніка.* 2024. № 6 (34). С. 332-343.

14. Семен Н., Гірняк А. Фандрайзинг на youtube та телебаченні: вплив схеми фінансування на контент. *Інновації та особливості функціонування ЗМІ в демократичному суспільстві*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 30 жовтня 2024 р. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2024. С. 52-54.

15. Малюхов О. С. Фандрайзинг в умовах воєнного стану в Україні: теоретичні аспекти. *Наукові інновації та передові технології*. № 7 (35.). С. 155-168.

References:

1. Babii, O. (2017) Posibnyk z fandreizynhu dlia biznes-obiednan [A guide to fundraising for business associations]. Kyiv. 168 s. [in Ukrainian].

2. Boichuk, N. Ya., Solosich, O. S. (2017). Fandraizynh yak suchasnyi metod realizatsii sotsialno vazhlyvykh initsiatyv [Fundraising as a modern method of implementing socially important initiatives.]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii Ekonomichni nauky*. 27. Part 3. S. 7–10. [in Ukrainian].

3. Litkevych, A. M. (2019). Fandraizynh yak skladova chastyna resursnoho zabezpechennia konkurentospromozhnosti zakladu zahalnoi serednoi osvity [Fundraising as an integral part of resource support for the competitiveness of a general secondary education institution]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 66. S. 108–112. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp/part_1PDF [in Ukrainian].

4. Kobushko, Ya. V., Maiboroda, O. V. (2020). Fandraizynh yak instrument finansuvannia zakladiv vyshchoi osvity [Fundraising as a tool for financing higher education institutions]. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Serii Ekonomika*. 1. S. 132-140. [in Ukrainian].

5. Havadzyn, N. O., Kritsak, Yu. O. (2022). Fandreizynh v umovakh voiennoho chasu [Fundraising in wartime.]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 74. S. 182–186. [in Ukrainian].

6. Kuzmenko, Yu., Valiukevych, T., Shevchenko, I. (2023). Hrantova diialnist ta fandreizynh zakladiv vyshchoi osvity. [Grant activity and fundraising of higher education institutions]. *Nauka i tekhnika sohodni*. 7(21). S. 373-382. [in Ukrainian].

7. Humeniuk, A., Garmatiuk, O. (2023). Perspektyvy rozvytku fandreizynhovoï diialnosti v Ukraini. [Prospects for the development of fundraising activities in Ukraine]. *SWorldJournal Issue 21*. Part 2. P.54–57. [in English].

8. Hvozdiei, N. I., Arepieva, O.V. (2024). Osoblyvosti rozvytku fandraizynhu v Ukraini [Peculiarities of fundraising development in Ukraine]. *Scientific innovations and advanced technologies*. No.1(29), pp.457-466. URL:<http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/issue/view/202> [in Ukrainian].

9. Zinchenko, A. L. (2024). Fandraizynh yak instrument osvitnoho partnerstva u fakhovii peredvyshchii osviti. [Fundraising as an instrument of educational partnership in professional pre-higher education]. *Naukovi zapysky Serii: Pedahohichni nauky*. Vypusk 215. S. 158-163. [in Ukrainian].

10. Demchenko, T. A. (2024). Fandreizynh yak zasib zaluchennia hroshovykh koshtiv v pidpriemnytskii diialnosti ta vidobrazhennia yikh v obliku. [Fundraising as a means of attracting funds in business activities and reflecting them in accounting]. *Naukovi perspektyvy*. № 6 (34). S. 757-769. [in Ukrainian].

11. Chyrkova, Yu. L., Lysa, D. S. (2022). Rol fandreizynhu v umovakh rozshyrennia dzherel finansuvannia initsiatyv vitchyznianykh subiektiv hospodariuvannia: mizhnarodnyi dosvid ta osoblyvosti zastosuvannia u chas viiny. [The role of fundraising in the context of expanding sources of financing for the initiatives of domestic business entities: international experience and peculiarities of implementation in the wartime]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku*. Vyp. 4 №2. S. 213-219. [in Ukrainian].

12. Demianyshyna, O. A. (2024) Otsinka fandreizynhu ta hrantraitinhu yak instrumentiv finansovoi pidtrymky rozvytku terytorialnykh hromad. [Evaluation of fundraising and grantwriting as instruments of financial support for the development of territorial communities]. *Topical issues in modern science*. № 1(19). pp.15-29. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/8504/> [in English].

13. Osadchuk, N. V. (2024). Fandraizynh yak instrument pidvyshchennia finansovoi spromozhnosti terytorialnykh hromad. [Fundraising as a tool to increase the financial capacity of local communities]. *Nauka i tekhnika*. № 6 (34). S. 332-343. [in Ukrainian].

14. Semen, N., Hirniak, A. (2024). Fandraizynh na youtube ta telebachenni: vplyv skhemy finansuvannia na kontent. *Innovatsii ta osoblyvosti funktsionuvannia ZMI v demokratychnomu suspilstvi: zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, m. Lviv, 30 zhovtnia 2024 r. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, S. 52-54. [in Ukrainian].

15. Maliukhov, O. S. Fandraizynh v umovakh voiennoho stanu v Ukraini: teoretychni aspekty. [Fundraising under martial law in Ukraine: theoretical aspects]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii*. № 7 (35.). S. 155-168. [in Ukrainian].

